

PEST PROTOCOL

(geactualiseerd 01-03-2012)

Praktijkschool
De Zwaikom.

INHOUD

Doelstelling van het protocol.

Voorwaarden voor beleid.

Wat wordt er onder pesten verstaan?

Signalen dat een kind gepest wordt.

Activiteiten in het kader van preventie.

Als er dan toch gepest wordt.

Als het pesten door blijft gaan.

Sanctiebeleid.

Adviezen voor ouders en feiten over pesten.

Analyse – schema pesten.

Gedicht.

**Een zwart gezicht of juist een wit of sproeten op de wang,
de scheldpartij is eindeloos en duurt al eeuwenlang.**

**Als een kind maar iets bijzonders heeft, een bril, een
moedervlek,
dan begint de scheldpartij
en dat is toch te gek.**

**Als een merel nou zou lachen om de lijster of de spreeuw?
Of de regen zou gaan schelden op de hagel of de sneeuw?
Nee, zo gek is de merel niet, maar jij, jij bent het wel,
Als jij op de Molukkers scheldt vanwege hun bruine kleur.
Dus ga je nou maar schamen met een rooie kop,
En dat verdomde schelden.....,
HOU DAAR NOU EENS MEE OP!**

1. Doelstelling van het protocol.

Het team van Praktijkschool De Zwaaiikom wil streven naar een pestvrije school. We vinden dat we er alles aan moeten doen om de aan onze zorg toevertrouwde leerlingen een zo veilig mogelijke omgeving te bieden, zodat ze zich optimaal ontwikkelen.

Door regels en afspraken zichtbaar te maken kunnen leerlingen en volwassenen, als er zich ongewenste situaties voordoen, elkaar aanspreken op deze regels en afspraken.

Door elkaar te steunen en wederzijds respect te tonen stellen we alle leerlingen in de gelegenheid om met plezier naar school te gaan.

2. Voorwaarden voor beleid

Om pestgedrag te kunnen voorkomen en/of aanpakken voldoen we aan de volgende voorwaarden:

- Leerlingen, onderwijzend en niet onderwijzend personeel en ouders zien pesten als een probleem. Het pesten gebeurt meestal stiekem en buiten het gezichtsveld van leerkrachten. Het is belangrijk dat het door ouders, leerlingen en anders betrokkenen gemeld wordt bij de leerkracht, zodat we er samen verantwoordelijk voor zijn.
- Praktijkschool De Zwaaiikom wil pesten voorkomen. We zijn preventief bezig en wachten niet op pestproblemen.
- De leerkrachten op Praktijkschool De Zwaaiikom kunnen pesten signaleren. De leerkrachten nemen naar aanleiding daarvan ook duidelijk stelling.
- Op Praktijkschool De Zwaaiikom praten we niet alleen over pesten, maar passen afspraken en omgangsregels toe in concreet gedrag en in concrete situaties. Op deze wijze wordt kennis omgezet in een vaardigheid om positief met elkaar om te kunnen gaan.
- In de houding van alle medewerkers lezen leerlingen af, dat er respect is voor elkaar en voor alle leerlingen op Praktijkschool De Zwaaiikom. Wij laten in ons gedrag duidelijk zien wat Praktijkschool De Zwaaiikom verstaat onder een veilige school.
- Praktijkschool De Zwaaiikom beschikt over een herkenbare aanpak.
- Als ouders/verzorgers menen dat de school in gebreke is gebleven bij het oplossen van een pestprobleem volgens dit protocol dan kunnen zij onze vertrouwenspersoon inschakelen. Deze ondersteunt hen als zij een klacht willen indienen. De klachtencommissie onderzoekt het probleem, raadpleegt deskundigen en adviseert het bevoegd gezag.

3. Wat wordt er onder pesten verstaan?

Als we het over pesten hebben, denken we aan zaken als:

- Buitengesloten worden of genegeerd (doen alsof je niet bestaat).
- Uitgescholden worden vanwege het anders zijn, bv. kleding, uiterlijk, gedrag.
- Door een groepje leerlingen zonder reden in elkaar geslagen worden
- Bedreigd worden, dat je bijv. in elkaar geslagen wordt als je de volgende keer geen geld, snoep of iets dergelijks meeneemt.

Kenmerken van pestgedrag:

- Pesten gebeurt berekend, men wil bewust iemand kwetsen of kleineren.
- Pesten is duurzaam; het gebeurt herhaaldelijk, systematisch en langdurig (stopt niet vanzelf).
- Pesten is een ongelijke strijd: ‘De pestkop ligt altijd boven’.
- De pestkop heeft geen positieve bedoelingen; hij/zij wil pijn doen, vernielen of kwetsen.
- Het pesten gebeurt meestal door een groep (pestkop, meelopers en supporters) tegenover een geïsoleerd slachtoffer.
- Pesten heeft meestal een vaste structuur; pestkoppen zijn meestal dezelfde, net zoals de slachtoffers.

Gevolgen:

- Indien niet tijdig wordt ingegrepen, kunnen de gevolgen (zowel lichamelijk als geestelijk) heel pijnlijk en ingewikkeld zijn en ook heel lang naslepen.
- Het is niet gemakkelijk om tot betere relaties te komen; het herstel verloopt moeizaam.
- Isolement en grote eenzaamheid bij het gekwetste kind.
- De groep lijdt onder een dreigend en onveilig klimaat; iedereen is angstig en men wantrouwt elkaar; men is weinig open of spontaan; men telt weinig of geen echte vrienden binnen de groep.

4. Signalen dat een kind gepest wordt.

Dit kunnen o.a. zijn:

- Altijd een bijnaam, nooit bij de eigen naam noemen.
- Zogenaamde leuke opmerkingen maken over een klasgenoot.
- Een klasgenoot voortdurend ergens de schuld van geven.
- Briefjes doorgeven.
- Beledigen.
- Opmerkingen maken over huidskleur, haardracht of kleding.
- Isoleren / buiten sluiten.
- Buiten school opwachten, slaan of schoppen.
- Op weg naar huis achterna rijden.
- Naar het huis van het slachtoffer gaan.
- Bezittingen afpakken.
- Schelden of schreeuwen tegen het slachtoffer.

Deze lijst kun je nog verder uitbreiden. Je kunt het zo gek niet bedenken of volwassenen en dus ook leerlingen hebben het bedacht. Leerkrachten en ouders moeten daarom alert zijn op de manier waarop leerlingen met elkaar omgaan en duidelijk stelling nemen.

5. Activiteiten in het kader van preventie.

Met interactie, instructie en klassenmanagement scheppen we de voorwaarden voor een pedagogisch klimaat waarin elk kind tot zijn recht komt. Als we daar stap voor stap verbeteringen in aanbrengen, werken we ook aan veiligheid.

Hoe werken we daar in de klas aan?

- De manier waarop we met leerlingen omgaan.
- De manier waarop we de leerlingen bij de les betrekken hen aanmoedigen, helpen, corrigeren, het gevoel geven dat ze ook fouten mogen maken.
- De manier waarop we rekening houden met verschillen tussen leerlingen.
- De manier waarop we het werken in de groep organiseren.
- In elke groep worden de algemene afspraken en regels aan het begin van het schooljaar besproken. De afspraken hangen duidelijk zichtbaar op in het lokaal (waar mogelijk worden afspraken geformuleerd naar gewenst / verwacht gedrag).

Deze afspraken en regels komen neer op het volgende:

- Je beoordeelt andere leerlingen niet op hun uiterlijk.
- Je sluit een ander kind niet buiten van activiteiten.
- Je komt niet zonder toestemming aan de spullen van een ander kind.
- Je scheldt een kind niet uit en je verzint geen bijnamen.
- Je lacht een ander kind niet uit en je roddelt niet over andere leerlingen.
- Je bedreigt niet en je doet elkaar geen pijn.
- Je accepteert een ander kind zoals hij of zij is.
- Je bemoeit je niet met een ruzie door zomaar partij te kiezen.
- Als je zelf ruzie hebt, praat het eerst uit, lukt dat niet dan meld je dat bij de leerkracht.
- Als je ziet dat een kind gepest wordt, dan meld je dat bij de leerkracht. Dat is geen klikken!

Aanbod in lessen:

Praktijkschool De Zwaikom werkt in alle groepen met het lesmateriaal van “ de Kanjer methode”.

Signalering van (on)gewenst gedrag

De sociaal-emotionele ontwikkeling van leerlingen wordt bijgehouden en vindt zijn vertaling naar het Individueel ontwikkelingsplan in het geval er sprake is van een bedreigde ontwikkeling op dit gebied. Deze gegevens worden met alle betrokken leerkrachten besproken tijdens de leerlingbesprekingen.

Leerkrachten vinden de afspraken, omgangsregels en het pestprotocol in het klassenhandboek dat in elke groep aanwezig is.

Leerkrachten en ouders kunnen de regels/afspraken vinden in de schoolgids. Het pestprotocol staat op onze website, zodat alle ouders daar notie van kunnen nemen.

6. Als er dan toch gepest wordt (curatieve aanpak).

Het kan natuurlijk voorkomen dat er ondanks alle maatregelen in de preventieve sfeer nog gepest wordt. Pesten gebeurt meestal stiekem en buiten het gezichtsveld van leerkrachten. Het is belangrijk dat het gemeld wordt door ouders, leerlingen of anders betrokkenen bij de leerkracht. Als gezien wordt, of door onderzoek bij vermoeden of horen bevestigd wordt dat er gepest wordt, dan gaan we over tot de volgende aanpak (zie Bijlage 1: Analyse–schema Pesten):

A. De gepeste ondersteuning geven.

De gepeste serieus nemen. Aangeven dat je actie gaat ondernemen.

Medeleven tonen, luisteren en vragen: hoe en door wie wordt gepest.
Nagaan hoe de leerling zelf reageert, wat doet hij/zij voor, tijdens en na het pesten.
Het kind leren inzien waarom iemand pest.
Nagaan welke oplossing het kind zelf wil.

B. De pester stoppen.

In gesprek aangeven dat je het gedrag afkeurt. Zoeken naar de reden van het pesten.

Laten inzien wat het effect van zijn/haar gedrag is voor de gepeste.

Excuses laten aanbieden.

Aangeven dat je verwacht dat de pester zich houdt aan de afspraken en omgangsregels zoals die bekend zijn. Ingaan op eventuele sancties zoals binnenblijven, passend strafwerk maken of nablijven tot alle leerlingen naar huis zijn. Ten slotte afspraken maken over gedragsveranderingen. De naleving van deze afspraken komen aan het eind van iedere week in een kort gesprek aan de orde. Waardeer nadrukkelijk positief gedrag.

C. Meelopers aanspreken.

De meeloper zien wij als een passieve pester. Hij is medeplichtig. Blijft op afstand, doet niets om het pesten te stoppen. Hij neemt het niet op voor het slachtoffer. Hij lacht mee met de pester omdat hij bang is om zelf gepest te worden. Deze dingen worden bespreekbaar gemaakt in de groep. Informatie over pestgedrag valt niet onder "klikken". De groep moet dit duidelijk ervaren. Wijs de groep nog eens op de omgangs- en gedragsregels.

D. Dossier aanleggen.

De leerkracht maakt een verslag in het Leerling Volgstelsel over de betreffende situatie en de aanpak die daarop is gevolgd.

Ouders/verzorgers van de pester en de gepeste worden op de hoogte gebracht van de feiten.

7. Als het pesten door blijft gaan.

Als het pesten doorgaat gaan we activiteiten ondernemen waarbij alle vijf betrokken partijen (de gepeste, de pester, de meelopers, de leerkrachten en de ouders) aandacht krijgen.

Het vijfsporenbeleid.

A. Hulp aan het gepeste kind.

Het gepeste kind heeft hulp nodig.

Adviezen:

- Probeer bespreekbaar te maken waarom het kind gepest wordt.
- Voer gesprekken van leerkracht met de ouder(s), eventueel samen met de directie.
- Zonodig sociale vaardigheidstraining aanvragen of schoolmaatschappelijk werk inschakelen door leerkracht in overleg met Zorg Advies Team en ouders.
- “Hoe verder”afspraken.

B. Aanpak van het gedrag van de pester.

Ook de pester moet worden begeleid.

Mogelijke straffen:

- Straffend gesprek omdat de pester geen veiligheid heeft geboden.
- Kind later naar huis laten gaan in overleg met de ouders.
- Pesttest doen (Uitgave VOO, Vereniging Openbaar Onderwijs) door de zorgcoördinator.
- Gesprek met ouders/verzorgers over de situatie. Aan hen vragen om aan het probleem een einde te maken. Ouders/verzorgers kunnen niet ontkennen dat hun kind pest. Alle activiteiten zijn vastgelegd in het Leerling Volgstelsel.
- Lezen van boeken. Zie bijlage boekenlijst.

Onderzoeken wat de reden voor het pestgedrag kan zijn:

- Probleemoplossende gesprekken door leerkracht eventueel in samenwerking met het schoolmaatschappelijk werk of de directie.
- Lichamelijke bestraffing door ouders.
- Ouders corrigeren agressief gedrag niet.
- Zelf gepest zijn.
- Reactie op bepaalde smaak -, geur-, of kleurstoffen.
- Weinig aandacht van de ouders.
- Slecht voorbeeld van ouders of andere volwassenen.
- Blootstelling aan geweld via tv of computerspelletjes.

Mogelijke oplossingen:

- Als de oorzaak enigszins duidelijk is, probeert de leerkracht vervolgens de gevoeligheid van de pester voor wat hij met het gepeste kind uithaalt te vergroten.
- Sociale vaardigheidstraining indien noodzakelijk en aanvragen door de leerkracht in overleg met de ouders, intern begeleider en schoolmaatschappelijk werk.
- Maken van een “hoe - verder” afspraak. Aangeven wat er van de pester wordt verwacht en wat er zal gebeuren als hij verder pest. Indien nodig worden deze

afspraken schriftelijk vastgelegd (contract) en ondertekend door de leerling, zijn / haar ouders, de leerkracht en de directie.

C. Aanpak van de meelopers.

- Maken van duidelijke afspraken via gesprekken.
- Gemaakte afspraken worden na bepaalde tijd gecontroleerd.
- Contact met ouders/verzorgers.
- Aantekening in het Leerling Volgstelsel.

D. Leerkrachten (team).

- Gemaakte afspraken doorgeven
- Collectieve controle op afspraken. Bespreken in bouwvergaderingen.
- Leerkracht moet informatie hebben over achtergrond, signalen, gevolgen, oorzaken en aanpak.
- Als leerkrachten het probleem niet willen of kunnen zien is de inschakeling van een vertrouwenspersoon mogelijk. Deze kan een klacht indienen bij de landelijke klachtencommissie.

E. Achtergrond informatie voor ouders en opvoeders.

Zoals uit bovenstaande blijkt worden de ouders geïnformeerd en betrokken bij de verdere activiteiten om het pesten te stoppen. Zie ook hoofdstuk 9 voor uitgebreidere informatie.

8. Sanctiebeleid.

Bij pestbeleid past ook een sanctiebeleid. Het moet voor iedereen duidelijk zijn welke maatregel bij welk gedrag genomen wordt. Het moet ook duidelijk zijn wie in welke situatie een sanctie kan opleggen.

Gedrag	Sanctie	Door wie
Enmalig geconstateerd pestgedrag.	Gesprek over omgangsregels. Ingaan op eventuele sancties.	Leerkracht.
Pesten blijft doorgaan.	Straffend gesprek, lezen boek over pesten / pestgedrag, opstel schrijven over pesten, gesprek met	Leerkracht.

	ouders over pesten.	
Pesten blijft toch doorgaan.	Gesprek met ouders / verzorgers. Afspraken over te verwachten gedrag worden schriftelijk vastgelegd en getekend. Straf gaat door.	Leerkracht in overleg met Zorg Advies Team, zorgcoördinator en/of directie.
Negatief gedrag blijft gehandhaafd. Geen verbetering merkbaar.	Schorsing / verwijdering.	Directeur in overleg met Zorg Advies Team en het schoolbestuur Delta – onderwijs

9. Adviezen aan de ouders.

Ouders van gepeste leerlingen:

- Houd de communicatie met uw kind open, blijf in gesprek met uw kind.
- Leer uw kind voor zichzelf op te komen.
- Als pesten niet op school gebeurt, maar op straat, probeert u contact op te nemen met de ouders van de pester(s) om het probleem bespreekbaar te maken.
- Pesten op school kunt u het beste direct met de leerkracht bespreken.
- Door positieve stimulering en zgn. schouderklopjes kan het zelfrespect vergroot worden of weer terug komen. Vraag hulp op school.
- Steun uw kind in het idee dat er een einde aan het pesten komt.

Ouders van pesters:

- Neem het probleem van uw kind serieus
- Raak niet in paniek: elk kind loopt kans pester te worden.
- Probeer achter de mogelijke oorzaak te komen.
- Maak uw kind gevoelig voor wat het anderen aandoet.
- Corrigeer ongewenst gedrag en benoem het goede gedrag van uw kind.
- Maak uw kind duidelijk dat u achter de beslissing van de school staat.

Alle andere ouders

- Neem ouders van het gepeste kind serieus
- Stimuleer uw kind om op een goede manier met andere leerlingen om te gaan.
- Corrigeer uw kind bij ongewenst gedrag en benoem goed gedrag.
- Geef zelf het goede voorbeeld.
- Leer uw kind voor anderen op te komen.

- Leer uw kind voor zichzelf op te komen.

Algemeen:

In de schoolgids vindt u de namen terug van de vertrouwens-/ contactpersonen van de school en het schoolbestuur.

Een aantal feiten over pesten:

- Van alle gepeste leerlingen praat ruim een derde er niet over met anderen; de gepeste gaat ervan uit dat er toch niets aan gedaan kan worden
- Gepeste leerlingen halen gemiddeld lagere cijfers dan de niet gepeste leerlingen en kunnen in de groep niet altijd goed meekomen. Ook kunnen ze last hebben van slaapstoornissen.
- Pesten is niet de schuld van een of meerdere pestkoppen. Het ligt eerder aan de globale sfeer in de groep. Bijvoorbeeld door overmatig aandacht voor hoge cijfers of door een leerkracht die de groep niet aan kan.
- Pesten kun je niet alleen oplossen, je moet het altijd samen met anderen doen.
- Er zijn mensen die beweren dat je van pesten “hard “wordt. Dat is onjuist. Van pesten wordt je juist verdrietig en het neemt je zelfvertrouwen weg.
- Meelopers en meekijkers zijn al die anderen die niet echt mee pesten en zelf ook niet snel gepest worden. Soms doen ze een beetje mee of proberen bij de pester in het gevlij te komen, bang dat ze zijn zelf het slachtoffer te worden.
- Praten over pesten is geen klikken of verraad. Je moet erover praten, anders wordt het erger. Als het onbesproken blijft kan de gepeste naar min of meer extreme middelen grijpen om de aandacht te houden.
- Pesters hebben moeite met vrienden maken of in de smaak vallen. Dus gaan ze maar stoer doen.
- Een aantal pesters is vroeger zelf gepest of wordt op een andere plek gepest.
- Pesters willen op een nieuwe school of in een nieuwe situatie geen slachtoffer meer zijn en worden daarom dader. Pesters en leerlingen die langdurig gepest worden, leren niet op de juiste manier met anderen om te gaan. In hun latere leven kan dat problemen opleveren in hun contacten, relaties en beroepsperspectief.
- Mensen die pesten doen dit vaak voor de kick.
- Pesters beseffen veelal niet wat ze daar een ander mee aan doen. Rollenspel is daarom een goede methode om hen daarvan bewust te maken.
- Niet alleen gepeste leerlingen kunnen ongelukkig worden. Ook de pester zelf kan heel eenzaam zijn, omdat anderen uit angst geen echte relatie met hem / haar durven aan te gaan.

- Pesten gebeurt meestal in een groep. Pesters hebben toeschouwers nodig die hen stimuleren in het pesten.
- Het is voor de pester vaak moeilijk om met zijn gedrag te stoppen, ook al zou deze het willen. De pester heeft vaak een bepaalde rol aangemeten gekregen en gaat ermee door omdat hij denkt dat de meelopers en de toeschouwers dat van hem verwachten.

Nederlandse Katholieke Vereniging van Ouders (NKO)

Postbus 97807

2509 GE Den Haag

Tel: 070 – 3282882

Fax: 070 – 3248923

Website: <http://www.nko.nl/>

Algemene website met naast informatie ook een verwijzing naar zowel adressen als links: <http://www.pestweb.nl/>

Bijlage 1: Analyse–schema Pesten

<p>1. Slachtoffer</p> <p>Wie is het? Wat voor een kind is het? Zijn er meer? Is er hulp nodig? Hoe erg is het? Sinds wanneer?</p>
<p>Pester</p> <p>Wie is het? Wat voor kind is het? Zijn er meer? Wanneer vinden de pesterijen plaats? Sinds wanneer? Wat is de voorgeschiedenis?</p>
<p>De groep</p> <p>Op welke momenten gebeurt het pesten in de groep? Hoe reageren de leerlingen op elkaar? Is er wisselend leiderschap? Zijn de regels en de afspraken in de groep duidelijk?</p>
<p>Leerkrachten</p> <p>Hoe is de positie van de leerkracht in zijn / haar groep? Hoe is de ondersteuning van het team? Is het een nieuw probleem of speelt het al langer?</p>
<p>Ouders</p> <p>Hoe zijn de contacten tussen de ouders? Staan de ouders open om het pesten te bespreken?</p>